

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּהֵעֲלִיתְךָ אֶל שְׂדֵי יִתְּנֹ לָכֶם רְחֻמִּים" רֵאשִׁי תִּיבּוֹת "יִשְׂרָאֵל" 🕯️ **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:15**

עֲרַשׁ"ק ח' סיון תשע"ד (6.6.14) **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:29** ר"ת 21:15

הַפְּטָרָה: "רְנִי וְשִׂמְחִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

הסגולה הנפלאה של "קַל וְחֹמֶר" המעוררת את השם "אֵל", שהוא מידת הַחֶסֶד. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב, "וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר: אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ", שואלים חכמי ישראל: מדוע התפלל משה על מרים אחותו דוק בשם "אֵל" ("אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ"), ולא בשם הוי"ה: "ה' נָא רְפָא נָא לָהּ"?

ידוע ומפורסם מה שהביאו בספרים הקדושים, בשם המגיד הקדוש רבי דב בער ממזריטש זיע"א, על הברייתא: "רְבִי יִשְׁמַעֵאל אָמַר: בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִידוֹת הַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת: **מִקַּל וְחֹמֶר** (מידה א'), מְגִזְרָה שְׁוֵה (מידה ב')... וכו'".

ואמר המגיד הקדוש, שאותן יג' מידות אלו שמביא רבי ישמעאל, מכונות כנגד יג' מידות הרחמים של ה' יתברך: א. **אֵל** ב. רחום ג. וחנון ד. ארך ה. אפים ו. ורב חסד ז. ואמת ח. ניצר חסד ט. לאלפים י. נשא עון יא. ופשע יב. וחסאה יג. ונקמה. לכן, נמצא, שמידת "אֵל" היא כנגד "קַל וְחֹמֶר", מידת "רחום" היא כנגד "גְּזִירָה שְׁוֵה", וכו'.

נמצא, אפוא, שאם רוצים לעורר את השם "אֵל", שהוא ראשון ושרש ל-יג' מידות הרחמים, העצה היעוצה היא לדרוש מידת "קַל וְחֹמֶר", שהיא מכונת, כאמור, כנגד מידת "אֵל".

והנה, ידוע שהסיבה לכך שמרים נענשה בצרעת היא, משום שדברה **לְשׁוֹן הָרַע** על משה רבנו, כפי שכתוב: "וַתְּדַבֵּר מֵרִים וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁחָה עַל אֲדוֹת הָאִשָּׁה הַכַּסִּית אֲשֶׁר לָקַח...". ופרש רש"י שדברה על משה, שפרש מאשתו וגרש אותה (=את אשתו) מאז מתן תורה.

ומבואר בגמרא (שבת פח), שמשה פרש מאשתו ציפורה משום שדרש "קַל וְחֹמֶר" בעצמו, ואמר: מה ישראל, שהשכינה דברה עמהם במתן תורה רק שעה אחת, היו צריכים לפרוש מנשותיהם שלשה ימים, כפי שכתוב: "היו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה" – אני, שכל שעה ושעה השכינה מדברת עמי – על אחת כמה וכמה (=קַל וְחֹמֶר) – ולכן פרש מאשתו וגרשה. (ומגין שהסכים הקב"ה למעשה זה של משה? – שנאמר "לך אמר להם (=לישראל): שובו לכם לאהליכם (=לנשותיכם), (אבל) ואתה פה עמד עמדי" (=פרוש מאשתך).

אם כך, נמצא שכאשר דברה מרים על אודות משה, שפרש מאשתו, היא פגמה בשם "אֵל", מאחר ולא נשאה "קַל וְחֹמֶר", כפי שדרש משה לגבי אשתו ציפורה. ולכן, כדי לתקן דבר זה, "וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר: אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ", התפלל משה רבנו וצעק אל ה', כדי לתקן ולעורר את השם "אֵל", שבו פגמה מרים, כאשר דברה על משה אחיה.

בענין זה כתוב בספר הקדוש "בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" (ניסן, מאמר ד'), שמידת "קַל וְחֹמֶר" נקראת בתואר "דִּין", כפי שכתוב בגמרא (פסחים סה): "וְהֵלֵא דִּין הוּא". וצריכים אנו ביאור על-כך. שהרי, על-פי מה שלמדנו, על-ידי מידת "קַל וְחֹמֶר" מתעורר השם "אֵל", שהוא מידת הַחֶסֶד, וברור שאין פה דִּין. אלא, מתרץ ה"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" ואומר, שכאן רצו חז"ל ללמדנו דעת, שאפילו שהאדם שרוי במידת הַדִּין, חס וחלילה – על-ידי שידרוש "קַל וְחֹמֶר" יתעורר השם "אֵל", שהוא מידת חֶסֶד, ויתמתק לו הַדִּין, ויהפוך לַחֶסֶד וְלִרְחֻמִּים.

וְיֵהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוֹמָה ה' וַיַּפְּצוּ אֵיבֶיךָ וַיִּנְסוּ מִשְׁנְאִיךָ... וּבִנְחָה יֹאמֶר שׁוֹבָה ה' רַבּוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל

בפרשתנו, אנו מוצאים את הפרשה הכי קטנה מכל פרשיות התורה – הלא היא פרשת "וְיֵהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶץ". המיוחדת בפרשה זו הוא, שהיא כלולה משני פסוקים בלבד, ויש בה רק פ"ה (=85) אותיות, ומובא בגמרא (שבת קטו): "שֶׁפְּרָשָׁה זוֹ עֲשָׂה לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא סִמְנִיּוֹת מְלַמְעֵלָה וּמְלַמְטָה (אות נו"ן) הַפּוּכָה בְּרֵאשׁ הַפְּרָשָׁה, וְאוֹת נו"ן [הַפּוּכָה בְּסוּפָה], כְּפִי שְׁמוּפִיעַ בְּתוֹרָה: "וְיֵהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוֹמָה ה' וַיַּפְּצוּ אֵיבֶיךָ וַיִּנְסוּ מִשְׁנְאִיךָ מִפְּנֵיךָ. וּבִנְחָה יֹאמֶר שׁוֹבָה ה' רַבּוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל".

ועל פרשה זו אומר בעל "כסא הרחמים", שכאן רמז לנו הכתוב על מצות "פרו ורבו", כפי שאמרו חז"ל (יבמות

ג': "תָּנוּ רַבָּנַן (במדבר יא): 'וּבְנַחַח יֹאמַר שׁוֹבָה ה' רַבּוּת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל'. מְלַמֵּד, שְׂאִין הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עַל פְּחוֹת מִשְׁנֵי אֲלָפִים וּשְׁנֵי רַבּוּת מִיִּשְׂרָאֵל (=כִּב' אֲלָפִים). הֲרֵי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי אֲלָפִים וּשְׁנֵי רַבּוּת חֶסֶר אֶחָד. וְזֶה (ש') לֹא עָסַק בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה, לֹא נִמְצָא זֶה גּוֹרֵם לַשְּׂכִינָה שֶׁתִּסְתַּלַּק מִיִּשְׂרָאֵל?"

וּמוֹסִיף "כִּסּא הֶרְחָמִים", שֶׁמִּצְוָה זוֹ שֶׁל פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, שֶׁהִיא הַמִּצְוָה הַרְאִשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטָוָה הָאָדָם, חֲשׁוּבָה הִיא מְאֹד כְּפִי שְׁכָתוּב בַּפֶּרֶשֶׁת הַבְּרִיאָה: "וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ..." , "וְעַל-כֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהִזְהָר בָּהּ מְאֹד, שֶׁהֲרֵי הִיא קִיּוּם הָעוֹלָם. וַיֵּשׁ בְּכָתוּב בַּפֶּרֶשֶׁה זוֹ "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרוֹן" רְמִזוּ לַיַּעֲקֹב אָבִינוּ ("בְּנִסְעַ" גְּמַטְרִיָּה "יַעֲקֹב"), שֶׁמִּטְתּוֹ הִיְתָה שְׁלִימָה, וְכֹנֶנְתּוֹ בְּמִצְוֹת "פְּרוּ וּרְבוּ" הִיְתָה לְשֵׁם שְׁמַיִם, וְעַל-כֵּן צִוְּרָתוֹ חֲקוּקָה בְּכִסּא הַכְּבוֹד. וְהִנֵּה, כְּאֲמֹר, בַּפֶּרֶשֶׁה זוֹ יֵשׁ רַק פ"ה(=85) אוֹתִיּוֹת, כְּמִנְיַן "מִילָה" - לְרִמּוֹז שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ לֹא פָּגַם בְּמִילָתוֹ/בְּבְרִיתוֹ, וְלֹא רָאָה קָרִי מִיָּמָיו.

וְעוֹד מוֹסִיף "כִּסּא הֶרְחָמִים" וְאֹמֵר, שֶׁלֹּא יִחְשׁוּב הָאָדָם בְּמַחְשַׁבְתּוֹ הֶרְעָה, שְׂאֵלְךָ וְאָבּוֹא עַל הָעֲרִיּוֹת הָאֲסוּרוֹת, וּבְכַךְ אֲקִיֵּם אֶת מִצְוֹת "פְּרוּ וּרְבוּ", כְּפִי שֶׁהִמְתְּאֻנְנִים בְּקִשׁוֹ בַּפֶּרֶשֶׁתֵנוּ: "וַיְהִי הָעַם כְּמִתְאֻנְנִים רַע בְּאֻזְנֵי ה'", שֶׁכְּבוֹ אִישׁ אִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ עַל שֶׁנֶּאֱסָרוּ לָהֶם עֲרִיּוֹת בְּתוֹךְ הַמִּשְׁפָּחָה. וְלָכֵן אָמְרוּ "זָכְרָנוּ אֶת הַדְּגָה...". דְּהִינּוּ, שֶׁרְצִינוּ שֶׁתְּהִיָּה לָנוּ פְּרִיָּה וּרְבִיָּה עִם כָּל הַנְּשִׁיִּים, כְּדִי שִׁיִּפְרוּ בְּנֵינוּ כְּדִגֵּי הַיָּם. וְעַל-כֵּן רֹמְזָת הָאוֹת נ' הַהֶפְּוֶכָה ("נִוּן" בְּאֶרְמִית דג), לְרִמּוֹז שֶׁרְצוֹ לְהַפְּוֹךְ אֶת הַמִּצְוָה לְעִבְרִיָּה. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב: "וַיְהִי הָעַם כְּמִתְאֻנְנִים רַע". "כְּמִתְאֻנְנִים", אוֹתִיּוֹת "כְּמֵת אֲנָנִים" - שֶׁכְּאִילוֹ מֵת לָהֶם קְרוֹב, וְהֵם כְּעַת "אֲוֹנָנִים", שֶׁאֲסוּר לָהֶם לְעִסּוֹק בַּפְּרִיָּה וּרְבִיָּה... "וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֶרֶה"

בְּהַתְּחַלַּת הַפֶּרֶשֶׁה מוֹפִיעָה הַמְּלָה "מְנֶרֶה" בְּקִפִּיצוֹת שֶׁל 39 אוֹתִיּוֹת בְּדִיוֹק, כְּדִי לְרִמּוֹז עַל 39 אָבוֹת מְלֹאכָה הָאֲסוּרוֹת בַּשָּׁבַת, אוֹתָן לְמַדּוֹ חז"ל מֵהַקְּמַת הַמִּשְׁכָּן.

"בְּהַעֲלֵתְךָ אֶת הַנֶּרֶת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנֶרֶה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנֶּרוֹת:

וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנֶרֶה הַעֲלָה נֶרְתִּיָּה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְדוּד אֶת מֹשֶׁה

וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֶרֶה מְקֻשָּׁה זָהָב עַד יִרְכָּה עַד פְּרָחָה

מְקֻשָּׁה הוּא כְּפִרְאָה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנֶרֶה."

(וְאֵלוּ הֵן "אָבוֹת מְלֹאכּוֹת, אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת(=39): הַזּוֹרַע. וְהַחּוֹרֵשׁ. וְהַקּוֹצֵר. וְהַמַּעְמֵר. הַדָּשׁ. וְהַזּוֹרָה. הַבוֹרֵר. הַטּוֹחַן. וְהַמְּרַקֵּד. וְהַלֵּשׁ. וְהַאֹפֶה. הַגּוֹזֵז אֶת הַצֶּמֶר. הַמְּלַבֵּנוּ. וְהַמְּנַפֵּצוּ. וְהַצּוֹבְעוּ. וְהַטּוֹוֶה. וְהַמְּסַף. וְהַעוֹשֶׂה שְׁנֵי בְּתֵי גִירִין. וְהַאֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין. וְהַפּוֹצֵעַ שְׁנֵי חוּטִין. הַקּוֹשֵׁר. וְהַמְּתִיר. וְהַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תַפִּירוֹת. הַקּוֹרֵעַ עַל מְנַת לְתַפֵּר שְׁתֵּי תַפִּירוֹת. הַצָּד צְבִי. הַשׁוֹחֲטוֹ. וְהַמְּפָשִׁטוֹ. הַמּוֹלְחוֹ וְהַמַּעְבֵּד אֶת עוֹרוֹ. וְהַמּוֹחֲקוֹ. וְהַמְּחַתְּכוֹ. הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. וְהַמּוֹחֵק עַל מְנַת לְכַתֵּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. הַבוֹנֵה. וְהַסּוֹתֵר. הַמְּכַבֵּה. וְהַמְּבַעֵיר. הַמְּכַהֵם בַּפִּטִּישׁ. הַמוֹצִיא מִרְשׁוֹת לְרְשׁוֹת. הֲרֵי אֵלוּ אָבוֹת מְלֹאכּוֹת אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת").

"וַתְּדַבֵּר מֶרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁה..."

מְסוּפָּר עַל אָדָם אֶחָד שֶׁבָּא לְרַב שְׁלוֹ וְשָׂאֵל: "הֲאִם כָּבֵר שְׁמַעְתָּ מֵהַ שְׂמִסְפָּרִים עַל הַיְדִיד שְׁלֵךְ?". "לֹא" - עָנָה הַרַב - "אֲבָל לִפְנֵי שֶׁאַתָּה מְסַפֵּר, תִּגִּיד לִי: הֲאִם הַעֲבַרְתָּ אֶת הַשְּׁמוּעָה עַל יְדִידֵי דָרְךָ שֶׁלֹּשׁ הַמְּסַנְנוֹת?". "אֵילוּ מְסַנְנוֹת?" שָׂאֵל הָאוֹרֵחַ. "הַרְאִשׁוֹנָה, מְסַנְנַת הָאֲמֵת", אָמַר הַרַב. "הֲאִם אַתָּה בְּטוֹחַ שֶׁהַדָּבָר שֶׁאַתָּה עוֹמֵד לְסַפֵּר לִי עַל יְדִידֵי הוּא אֲמִיתִי?". הָאוֹרֵחַ הִסִּס: "בְּעֵצֶם אֲנִי לֹא כָּל-כָּךְ בְּטוֹחַ. אֲנִי רַק שְׁמַעְתִּי אֶת הַסִּפּוּר מִפִּי אַחֵר. וּמָה הַמְּסַנְנַת הַשְּׁנֵי?". "הַמְּסַנְנַת הַשְּׁנֵי", אָמַר הַרַב, "הִיא מְסַנְנַת "הַטּוֹב". כְּלוּמֵר, הֲאִם הַדָּבָר שֶׁאַתָּה עוֹמֵד לְסַפֵּר לִי עַל יְדִידֵי הוּא דָּבָר טוֹב?". "לְהִיפֹךְ" אָמַר הָאוֹרֵחַ. "זֶה מִשְׁהוֹ אִיוֹם וְנוֹרָא. וְהַשְּׁלִישִׁית?". "הַשְּׁלִישִׁית הִיא הַמְּסַנְנַת שֶׁל הַנְּחוּץ" הַמְּשִׁיךְ הַרַב. "הֲאִם זֶה נְחוּץ לְסַפֵּר לִי אֶת הַדָּבָר הַנּוֹרָא עַל יְדִידֵי, שֶׁסֶפֶק אִם הוּא אֲמֵת?".

לְאַחַר הַפְּסָקָה קָלָה נֶאֱמַר הָאוֹרֵחַ, וְאָמַר: "לֹא! אִין זֶה נְחוּץ כָּל-כָּךְ?". "אִם כֵּן" - אָמַר הַרַב - "כְּדָאֵי שֶׁתְּשׁוּקוּ!".

וְעַל כֵּן הַשְּׁתִיָּקָה מוּבָא הַמְּקָרָה שֶׁאַרְעַ לִפְנֵי כְּשִׁמוּנִים שְׁנֵה בִירוּשָׁלַיִם, עַל אִשָּׁה אַחַת אֲשֶׁר תְּלַתָּה כְּבִיסָה בַּחֲצֵר הַבַּיִת. וּבְיָמֵים הֵם הָיָה יוֹם מִיּוֹחַד בְּשַׁבּוּעַ, שֶׁהָיָה נִקְרָא "יוֹם כְּבִיסָה". יוֹם זֶה הָיָה עוֹבֵר מֵתוֹךְ מֵאֲמָץ וְעַבּוּדָה מְפָרְכָת. לְאַחַר תְּלִית הַכְּבִיסָה עֲבָרָה בַּחֲצֵר שְׁכֵנָה, שֶׁלֹּא הִיְתָה מְרוּצָה מְכַךְ שֶׁהַכְּבִיסָה תִּלְוִיָּה בַּחֲצֵר, הוֹצִיאָה מְסַפָּרִים, חֲתָכָה אֶת הַחֲבֵל, וְכָל הַכְּבִיסָה נִפְלָה אֶרְצָה וְנִתְלַכְלְכָה. אוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהַכְּבִיסָה הִיְתָה שְׁלָה, הַבְּלִיגָה עַל כְּאָבָה וְעַל עוֹגְמַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּגְרָמָה לָהּ. בְּמִקּוֹם לָרִיב וְלִתְבוּעַ אֶת עֲלְבוּנָה, מָה שֶׁלְּבָטַח הָיָה מִצִּית אֶת אִשׁ הַמְּחֻלְקֵת בְּאִיזוּרָה, הִיא הַחֲלִיטָה לְכַבֵּס שְׁנֵית אֶת כָּל הַכְּבִיסָה, לְמִרוֹת הַטְּרָחָה הַמְּרוּבָה וְהַעֲבוּדָה הַקְּשָׁה. לְאַחַר מִכּוֹן, תְּלַתָּה אֶת הַכְּבִיסָה בַּחֲצֵר הַסְּמוּכָה, וְלֹא אָמְרָה דָּבָר, לְמִרוֹת הַכָּאָב הַגָּדוֹל. בְּעָרֵב, כְּשֶׁשָּׁב בַּעֲלָה מִבַּיִת הַמְּדֻרָשׁ, חִפְצָה הִיְתָה הָאִשָּׁה לְסַפֵּר לְבַעֲלָה אֶת אֲשֶׁר עָבַר עָלֶיהָ, וְלִשְׁפּוֹךְ אֶת לְבָבָהּ לִפְנֵי, אֵךְ לְבִסּוֹף הַתְּגַבְּרָה עַל עֲצָמָה וְלֹא סִפְרָה, כְּדִי שֶׁלֹּא לְהַגִּיעַ לִיְדֵי חֲטָא לְשׁוֹן הָרַע. לְפִתְעַ דְּפָקָה הַשְּׁכֵנָה בְּדַלְתָּ, וּבִקְשָׁה מִמֶּנָּה סְלִיחָה בְּלֵב מָר. הִיא אָמְרָה לָהּ: "כְּבֵר קְבֻלָּתִי אֶת עוֹנִשִׁי! בְּנֵי הַקֶּטָן קוֹדֵם מַחוּם! אֲנִי, סְלַחִי נָא עַל פְּשָׁעִי!". הָאִשָּׁה הַצְּדִקְנִית אָמְרָה לָהּ, שֶׁהִיא מוֹחֲלַת לָהּ בְּלֵב שְׁלֵם, וְאֵף אַחֲלָה רְפוּאָה שְׁלִימָה לְיֶלֶד הַחוּלָה.

אוֹתָהּ אִשָּׁה צְדִקְנִית זָכְתָה לְהַפְּקֵד לְשִׁנָּה הַבְּאָה בְּבוֹ, שֶׁגָּדַל לִימֵים לְתַלְמִיד חֲכָם גָּדוֹל, שֶׁהֵאִיר אֶת עֵינֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל הָעוֹלָם - הֵלֵא הוּא רַבֵּנוּ רַבֵּי יוֹסֵף שְׁלוֹם אֶלְיָשִׁיב זְצוּק"ל. שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּהֵעֲלִיתְךָ "אל שדי יתן לכם רחמים" ראשי תיבות "ישראל" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:15

עֲרַשׁ"ק ח' סיון תשע"ד (6.6.14) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:29 ר"ת 21:15

הַפְּטָרָה: "רְנִי וְשִׂמְחִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

הסגולה הנפלאה של "קל וחומר" המעוררת את השם "אל", שהוא מידת הַחֶסֶד.

ידוע ומפורסם מה שהביאו בספרים הקדושים, בשם המגיד הקדוש רבי דב בער ממזריטש זיע"א, על הברייתא: "רבי ישמעאל אומר: בשלש עשרה מידות התורה נדרשת: **מקל וחומר** (מידה א'), מגזירה שוה (מידה ב')... וכו'".

ואמר המגיד הקדוש, שאותן יג' מידות אלו שמביא רבי ישמעאל, מכונות כנגד יג' מידות הרחמים של ה' יתברך: א. **אל** ב. רחום ג. וחנון ד. ארך ה. אפים ו. ורב חסד ז. ואמת ח. נצח חסד ט. לאלפים י. נשא עון יא. ופשע יב. וחסאה יג. ונקה". לכן, נמצא, שמידת "**אל**" היא כנגד "**קל וחומר**", מידת "רחום" היא כנגד "גזירה שוה", וכו'. נמצא, אפוא, שאם רוצים לעורר את השם "**אל**", שהוא ראשון ושרש ל-יג' מידות הרחמים, העצה היעוצה היא לדרוש מידת "**קל וחומר**", שהיא מכוונת, כאמור, כנגד מידת "**אל**".

על-פי האמור יאיר לנו להבין את מעשה שאול המלך, שהיה אחד מהאישים הדגולים שקמו לישראל בכל הדורות, ועליו מעיד הכתוב (שמואל א' י', כג'): "ויגבה מפל העם משכמו ומעלה". ולפי חז"ל, הפונה "ויגבה מפל העם" לא היתה רק גופנית, אלא גם "ויגבה" במובן הרוחני, שהיה גבוה מפל העם.

ומצינו בגמרא (יומא כב'): "בן שנה שאול במלכו" – אמר רב הונא, כבן שנה – שלא טעם טעם חטא, ועוד אמרו שם: "מפני מה לא נמשכה מלכות בית שאול? מפני שלא היה בה שום דופי, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוידן: אין מעמידין פרנס על הצבור, אלא אם כן קפה של שרצים תלויה לו מאחוריו, שאם תזוח דעתו עליו, אומרים לו: תזור לאחוריק".

והנה, כידוע, התפקיד הראשון שהטיל הקב"ה על שאול היה לקים את מצות מחית עמלק, כמו שכתוב: "לך והכית את עמלק ותחרמתם את כל אשר לו ולא תחמל עליו, והמתה מאיש עד אשה מעלל ועד יונק משור ועד שיה מגמל ועד חמור". ואכן, שאול המלך יצא למלחמת חורמה כנגד עמלק, אך נכשל במילוי תפקידו למחות את זכר עמלק מתחת השמים, כפי שכתוב: "ויך שאול את עמלק... ויחמל שאול והעם על אגג (מלך עמלק) ועל מיטב הצאן והבקר".

וצריכים אנו להבין, איך נכשל אדם קדוש זה, שחמל על אגג בניגוד גמור למה שצוהו ה' יתברך? ("לך והכית את עמלק ותחרמתם את כל אשר לו ולא תחמל עליו").

חז"ל הקדושים מבארים לנו ענין זה בגמרא (יומא כב'): "ויבא שאול עד עיר עמלק וירב בנחל". אמר רבי מני: על עסקי נחל. בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא לשאול, 'לך והכית את עמלק', אמר (שאול): ומה אם בשביל נפש אחת, אמרה תורה, הביאו עגלה... ערופה (בנחל), כל הנפשות הללו – הילדים והבהמות של עמלק, על אחת כמה וכמה! (שצריך לחמול עליהם/קל וחומר". ועל-כן), אם אדם חטא, בהמה מה חטאה? אם גדולים חטאו, קטנים מה חטאו? יצאה בת-קול, ואמרה לו (=לשאול): 'אל תהי צדיק הרבה'".

ולכאורה צריכים אנו להבין, איך נכשל שאול המלך לדרוש "**קל וחומר**", כנגד מצוה מפורשת בתורה: "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים"?

אלא, צריך לדעת שזה לעומת זה עשה אלקים, ועל-כן כמו שהשם "**אל**", שהוא מצד הקדושה מכון כנגד מידת "**קל וחומר**", כך לעומת זאת ישנו שם "**אל**" שהוא מצד הקליפה/הטומאה, שמתנגדת למידת "**קל וחומר**". וזאת, כפי שידוע מהספרים הקדושים, שעמלק בגמטריה "**אל אחר**", והוא מתנגד לאמונת אחדות ה' יתברך. ועל-כך מזהיר אותנו הכתוב (שמות לד', יד): "כי לא תשתחוה לאל אחר".

וכן מצינו בגמרא (שבת קה'): "אמר רבי אבין: מאי קרא (=הפונה בפסוק) 'לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר' (תהלים פא). איזהו 'אל זר' שיש בגופו של אדם? הוי אומר, זה יצר הרע".

הרי מבואר, כי זה לעומת זה עשה האלקים – שם "**אל**" שמצד הקדושה, לעומת "**עמלק**", שהוא "**אל אחר**",

מִצַּד הַקְּלִיפָּה, הַמִּתְנַגֵּד לְמִידַת "קַל וְחֹמֶר", כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעוֹרֵר הַשֵּׁם "אֵל", שֶׁמִּצַּד הַקְּדוּשָׁה, הַמְּבִיא חֹסֵד לְיִשְׂרָאֵל, וְדִין עַל הָרָשָׁעִים.

לְכֵן מְזַהֵר אוֹתָנוּ הַקַּב"ה (סוֹף פֶּרֶשֶׁת "כִּי תֵצֵא"): "וְזָכוּר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמֶלֶק בְּדַרְךָ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם" – כִּי אִזּוֹ יֵצְאתֶם מִמִּצְרַיִם עַל-יְדֵי הַשֵּׁם "אֵל", שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי הַ"קַּל וְחֹמֶר" שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁאָמַר – "הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פֶרְעֹה...?". וְהִנֵּה, בָּא עֲמֶלֶק (גַּמְטְרִיָּה "אֵל אַחֵר"), הַמִּתְנַגֵּד לְשֵׁם "אֵל" שֶׁל הַקְּדוּשָׁה, וְרוֹצֵה לְעוֹרֵר "קַל וְחֹמֶר" מִצַּד הַקְּלִיפָּה, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת הַרְחָמִים מִיִּשְׂרָאֵל.

וּמֵעַתָּה נֹזְכָה לְהִבִּין בְּמַעַט קֶט, אִיךָ טַעַה שְׂאוּל הַמֶּלֶךְ, לַעֲשׂוֹת "קַל וְחֹמֶר" מֵעֲגֵלָה עְרוּפָה, שֶׁלֹּא לְמַחֲוֹת אֶת עֲמֶלֶק. שְׁכֹן, טַעוֹת זֹו נִגְרָמָה לֹו מִקְּלִיפַת עֲמֶלֶק ("אֵל אַחֵר"), שֶׁהִבִּיא אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת "קַל וְחֹמֶר" שֶׁל שְׁטוֹת מִצַּד הַקְּלִיפָּה, בְּנִיגוּד לְדַעַת הַתּוֹרָה. (וּמִטַּעַם זֶה יֵשׁ לֹוֹמֵר, שֶׁהַקַּב"ה שָׁלַח לְשְׂאוּל אֶת שְׂמוֹ אֵל הַנְּבִיא, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אוֹתוֹת "שְׁמוֹ אֵל" – כְּדֵי לְרַמּוֹז לֹו לְשִׁמּוֹר עַל הַשֵּׁם "אֵל", שֶׁמִּצַּד הַקְּדוּשָׁה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְגַּם.

וְעַל-כֵּן נִעְנַשׁ שְׂאוּל, שֶׁנִּקְרָעָה מַלְכוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר לֹו שְׂמוֹאֵל: "קִרְעֵה ה' אֶת מַמְלַכּוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיֶיךָ הַיּוֹם, וְנִתְּנָה לְרַעַף הַטּוֹב מִמֶּךָ". שְׁכֹן, כְּפִי הַיְדוּעַ מִיַּד "קַל וְחֹמֶר" הִיא כְּנִגּוּד הַמִּידָה הַשְּׁבִיעִית – מִיַּד הַ"מַּלְכוּת" (פְּרִי עֵץ הַחַיִּים, שֶׁעַר עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה פ"ו). וּמִכִּיּוֹן שֶׁשְׂאוּל הַמֶּלֶךְ פָּגַם וְעָשָׂה "קַל וְחֹמֶר" שֶׁל שְׁטוֹת מִצַּד הַקְּלִיפָּה, קִרְעֵה ה' אֶת הַמַּלְכוּת מִמֶּנּוּ, וְנִתְּנָה לְדוֹד, מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא כְּיְדוּעַ הַרוּעֵה הַשְּׁבִיעִי. (עַל פִּי "אוֹרְהַי שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "בְּהַעֲלִתְךָ אֶת הַנֵּרֶת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת..."

עַל הַפְּסוּק שֶׁלְפָנֵינוּ מִצִּינוּ מְדַרְשׁ פְּלִיאָה: הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (=זֶהוּ שְׁכָתוּב בְּתַהֲלִילִים קִיט', קל'): "פֶּתַח דְּבַרְיָךְ יֵאִיר", וְאִיתָא כְּמָאן דְּאָמַר (=וַיֵּשׁ מִי שְׂאֵמֶר), כִּי יו' טַפְּחִים הוּוּ מְנַרְתָּא (=הִיתָה הַמְּנוֹרָה).

מְדַרְשׁ פְּלִיאָה זֶה הַסְּבִיר רַבִּי שֶׁמִּשׁוֹן מְשַׁפֵּיטוּבְקָה, מִתְלַמֵּדֵי הַמְּגִיד מְמוֹרֵיץ', בְּהַסְּפֵר עֲמָמִי נֶאֱחָה: בְּמְנוֹרָה הִיוּ, כְּיְדוּעַ, שְׁבַעַת קְנִיִים, תִּשְׁעַ פְּרָחִים, אֶחָד-עֶשֶׂר כְּפִתּוּרִים וְעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם גְּבִיעִים. וְלִגְבֵי גוֹבַה הַמְּנוֹרָה חוֹלְקִים הַחֲכָמִים: יֵשׁ אוֹמְרִים שְׁגוּבָהּ הִיָּה יו' טַפְּחִים, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים יח' טַפְּחִים.

וְהִנֵּה מִצִּינוּ רְמִזִּים לְחֻלְקֵי הַמְּנוֹרָה הַשּׁוֹנִים בְּכָל אֶחָד מִחֲמֻשֵׁת חוֹמְשֵׁי הַתּוֹרָה: בְּפְסוּק הָרֵאשׁוֹן בְּסִפְר "בְּרֵאשִׁית" יֵשׁ שְׁבַע מְלִים כְּנִגּוּד שְׁבַעַת קְנֵי הַמְּנוֹרָה. בְּפְסוּק הָרֵאשׁוֹן בְּסִפְר "שְׁמוֹת" יֵשׁ אֶחָד-עֶשְׂרֵה מְלִים, כְּנִגּוּד אֶחָד-עֶשְׂרֵה הַפְּתוּרִים שֶׁבְּמְנוֹרָה. בְּפְסוּק הָרֵאשׁוֹן בְּסִפְר "וַיִּקְרָא" יֵשׁ תִּשְׁעַ מְלִים, כְּנִגּוּד תִּשְׁעַת הַפְּרָחִים שֶׁקִּשְׁטוּ אֶת הַמְּנוֹרָה. הַפְּסוּק הָרֵאשׁוֹן שֶׁבְּסִפְר "בְּמִדְבָר" כּוֹלֵל שְׁבַע-עֶשְׂרֵה מְלִים, כְּנִגּוּד שְׁבַעַת-עֶשְׂרֵה הַטַּפְּחִים שֶׁל גוֹבַה הַמְּנוֹרָה. וּבְפְסוּק הָרֵאשׁוֹן בְּסִפְר "דְּבָרִים" יֵשׁ עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם מְלִים, כְּנִגּוּד עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם הַגְּבִיעִים שֶׁבְּמְנוֹרָה.

לְכָף – אוֹמֵר רַבִּי יַעֲקֹב שֶׁמִּשׁוֹן מְשַׁפֵּיטוּבְקָה – מְרַמְזִים דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ "פֶּתַח דְּבַרְיָךְ יֵאִיר" – כְּלוֹמֵר, הַפְּסוּק הָרֵאשׁוֹן הַפּוֹתַח בְּכָל אֶחָד מִחֲמֻשֵׁת חוֹמְשֵׁי הַתּוֹרָה, מְכֹוֹן כְּנִגּוּד מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה. "כִּי ה' דְּבַר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל" (י' כט')

הַגָּאוֹן רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ שֶׁפִּירָא כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "אֲגָרָא דְכֻלָּה": בְּכָל הַמְּקָרָא כְּלוֹ מִצִּינוּ רַק פְּעַמַּיִם אֶת הַבֵּיטוּי "דְּבַר טוֹב": בְּכָתוּב שֶׁלְפָנֵינוּ נֶאֱמַר: "כִּי ה' דְּבַר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל", וּבְמַגִּילַת אֶסְתֵר (ו', ט') נֶאֱמַר: "דְּבַר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ" (וּלְפִי מְסוֹרֶת הַקְּדוּמוֹנִים, הַכּוֹנֵה כָּאֵן הִיא לְמַלְכוּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא).

דְּבַר זֶה בָּא לְרַמּוֹז לָנוּ, שֶׁלְעוֹלָם צְרִיךְ הָאָדָם לְדַבֵּר רַק "טוֹב" עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְלְהַמְנִיעַ מִלְקַטְרַג עֲלֵיהֶם, וְאִפְּלוּ הוּא רּוֹאֵה בְּמוֹ עֵינָיו אֶת חֲטָאֵיהֶם. וְכֹל מִי שֶׁמְדַבֵּר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל, כְּאִילוּ דְּבַר טוֹב עַל מַלְכוּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקַּב"ה! "אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ"

לַיהוּדֵי אֶחָד בִּירוּשָׁלַיִם הִיוּ כְּאֲבִים חֲזָקִים מְאֹד, וְנִכְנַס לְבֵית-הַחוּלַיִם לְבַדִּיקוֹת. לְאַחַר סְדֵרַת בְּדִיקוֹת הַחֲלִיט הַפְּרוּפְסוֹר שֶׁם, שָׁיֵשׁ לוֹ אָבוֹן, וְצְרִיךְ לְנַתְחוֹ כְּדֵי לְהוֹצִיאָהּ. כְּשֶׁשָּׁמַע הַיְהוּדִי כֵן, קָם וְהִתְלַבֵּשׁ, וְהִלָּךְ אֶל הַגָּאוֹן רַבִּי אִיסַר מְלַצַר זצ"ל, בַּעַל "אָבוֹן הָאֲזוּל", וְסִפֵּר לוֹ אֶת כָּל הַדְּבָרִים כְּהוֹנֵתֶם. עֵנָה לוֹ רַבִּי אִיסַר זִלְמָן, שֶׁלְדַעַתוֹ, לֹא צְרִיךְ לְנַתַח אוֹתוֹ, אֲלָא דִי בְּכָף שֶׁיַּעֲשׂוּ לוֹ חוֹקֵן בְּלִבְד, וְזֶה יִשְׁטוֹף אֶת הַמַּעַיִים, וְהָאָבוֹן תֵּצֵא.

הֵלָה חֲזַר לְבֵית-הַחוּלַיִם, נִגַּשׁ אֶל הַפְּרוּפְסוֹר, וְאָמַר לוֹ: הֵייתִי אֲצִל רַבִּי, רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה הַרַב מְלַצַר, וְכַבּוּד הַרַב אָמַר לִי שֶׁלֹּא צְרִיךְ נִיתוּחַ, אֲלָא שֶׁיַּעֲשׂוּ לִי רַק חוֹקֵן, וְהַמִּים יִשְׁטְפוּ אֶת הָאָבוֹן הַחוּצָה. הַפְּרוּפְסוֹר וְכָל הַעוֹמְדִים שֶׁם פָּרְצוּ בְּחֹק לְשִׁמְעַת הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ, וְהִתְחִילוּ לְהַסְבִּיר לוֹ וּלְשַׁכְּנֵוּ שֶׁהַעֲנָן רְצִינִי עַד מְאֹד, שְׁחוֹקֵן לֹא יַעֲזוֹר לוֹ, וְחִבְיִים לְנַתְחוֹ! אוּלַם הֵלָה לֹא הִשְׁתַּכְנַע, וְהַסְבִּיר לָהֶם שֶׁמֵּאַחַר וְנִצָּא הַדְּבַר מִפִּי הַרַב הַקְּדוּשׁ, שֶׁלֹּא לְנַתְחוֹ, הִרִי דְבָרֵי הַרַב הֵם "כְּאָרִים וְתַמִּים", וְאֲדַרְבָּא, הַנִּיתוּחַ יִסְכֵן אוֹתוֹ, וְאִם הֵם לֹא רוֹצִים לַעֲשׂוֹת לוֹ חוֹקֵן, הוּא הוֹלֵךְ הַבֵּיתָה. כְּשֶׁרָאָה הַפְּרוּפְסוֹר שֶׁהַיְהוּדִי הִנִּיל אוֹמֵר אֶת דְּבָרָיו בְּתַמִּימוֹת, בְּבִטְחָה וּבְכַנּוּת מְלֵאָה - הִסְפִּים. הַכְּנִיסוּ אוֹתוֹ לְחֹדֵר וְעֲשׂוּ לוֹ חוֹקֵן. וּמָה נּוֹרָא וְגִדּוֹל הִיָּה קִידוּשׁ ה', כְּשֶׁיִּצְאָהּ הָאָבוֹן עִם הַמִּים מִהַמַּעַיִם, לְעֵינֵי כָל הַעוֹמְדִים שֶׁם... שְׁבַת שְׁלוֹם

פרשת השבוע: בהעלתך אל שדי יתן לכם רחמים" ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:15**

ערש"ק ח' סיון תשע"ד (6.6.14) **יצאת השבת: 20:29** ר"ת 21:15

הפטרה: "רני ושמחי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ופצו איביך וינסו משנאיך מפניך" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

בפרשתנו, פרשת "בהעלתך", אנו מוצאים את הפרשה הכי קטנה מכל פרשיות התורה – הלא היא פרשת "ויהי בנסע הארון". המיוחד בפרשה זו הוא, שהיא כלולה משני פסוקים בלבד, ויש בה רק פ"ה (=85) אותיות ("ויהי בנסע הארון ויאמר משה קומה ה' ופצו איביך וינסו משנאיך מפניך. ובנחה יאמר שובה ה' רבות אלפי ישראל"). והנה, למרבה הפלא פרשה זאת "ויהי בנסע הארון", שיש בה כאמור פ"ה (=85) אותיות, נחשבת לספר בפני עצמו. וכפי שמוכר בגמרא (שבת קטו) "תנו רבנן, 'ויהי בנסע הארון ויאמר משה'. פרשה זו עשה לה הקדוש ברוך הוא סימניות מלמעלה ומלמטה (אות נו"ן | הפוכה בראש הפרשה, ואות נו"ן | הפוכה בסופה)... מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו".

והנה, ענין זה, שפרשת "ויהי בנסע הארון" נחשבת לספר בפני עצמו היא לכאורה ענין תמוה מאד. שכן, איך יתכן, שבכל אחד מחמישה חומשי תורה ישנם כל-כך הרבה אותיות, ואילו בספר "ויהי בנסע הארון" אין לנו, אלא רק שני פסוקים ופ"ה (=85) אותיות בלבד? הלא דבר הוא!

ביאור נפלא על-כך מצינו ב"נחל קדומים" ("בהעלותך") להגה"ק החיד"א זצ"ל, (בשם הספר "כף נקי" מהחכם השלם החסיד, מלומד בנים, מר קשישא מ' בליפה מלכה). ומאחר וביאור זה פותח לנו שערים להבין כמה ענינים סתומים, מצוה גדולה לפרסם ענין זה ברבים.

ידוע ומפורסם מה שמוכר בזהר הקדוש (שיר השירים עד, ד), שבתורה הקדושה יש ששים רבוא (=שש מאות אלה) אותיות, שהן מכוונות כנגד ששים רבוא שורשי נשמות ישראל – כל נשמה מכוונת כנגד אות אחת שבתורה. וכתב ה"מגלה עמוקות" (ואתחנן אופן קפו), שענין זה נרמז בשם ישראל, שהוא ראשי תיבות: יש ששים רבוא אותיות לתורה – כדי לרמוז שכל אחד מישראל הוא כנגד אות אחת מהתורה הקדושה.

אולם, כבר תמחו כל המפרשים על ענין זה. שכן, לפי החשבון, אין לנו בתורה שבכתב, כי אם רק חצי מששים רבוא (=600,000) אותיות (לפי חשבון מדויק יש בתורה שבכתב רק 304,805 אותיות).

אם כך, חסרות לנו עוד כשלוש מאות אלה אותיות להשלמת ששים רבוא נשמות ישראל, ואיך אומרים חז"ל שבתורה הקדושה יש ששים רבוא (=600,000) אותיות?

הגה"ק החיד"א זצ"ל ב"מדבר קדמות" (מערכת י, ו) מביא על-כך תירוץ נפלא, בשם ליקוטי גורי האריז"ל, על-פי מאמר חז"ל (חגיגה יב): "אמר רבי אלעזר: אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון – אדם צופה (ומביט) בו מסוף העולם ועד סופו (=כול האדם לראות בו כל מה שמתרחש בכל מקום בעולם). וכיון שנסתפל הקדוש ברוך הוא (באנשי) בדור המבול, ודור הפלגה, וראה שמעשיהם מקולקלים, עמד וגנזו מהם, שנאמר (איוב לח): 'וימנע מרשעים אורם'. ולמי גנזו? לצדיקים לעתיד לבוא, שנאמר (בראשית א): 'וירא אלהים את האור כי טוב', ואין טוב אלא צדיק, שנאמר (ישעיה ג): 'אמרו צדיק כי טוב'".

לפי זה, מגלים לנו גורי האריז"ל, כי באמת, בשרש התורה שבכתב, שבה נברא העולם, היו ששים רבוא (=600,000) אותיות, שהן כאמור כנגד ששים רבוא נשמות ישראל. אולם, כאשר נגנז האור הראשון, נגנזו עמו גם כחצי מאותיות התורה, ונשארו לנו רק 304,805 אותיות. ויש לומר, שלעתיד לבוא, כאשר יחזיר הקב"ה את האור הגנוז של ששת ימי בראשית, יתגלו לנו כל ששים רבוא אותיות התורה במלואן.

על-פי האמור, יתכן לומר על-כך חידוש גדול, על-פי הידוע מהספרים הקדושים (והאריך בזה ה"בני יששכר" במאמריו לחנוכה), שכל חידושי התורה (=אותם הדברים העמוקים שמגלים לנו הצדיקים), שורשם הוא מהאור הגנוז שגנז הקב"ה בתורתו. והצדיקים, בגדל קדושתם ויגיעתם בתורה, זוכים לטעום מעין עולם הבא, כאשר הם זוכים לגילויים מאור גנוז זה. ויש לומר, שלאותם צדיקים יש אחיזה באותן האותיות שבתורה, שנגנזו יחד עם

הָאוֹר הַגָּנוּז, וְלִכֵּן הֵם זֹכִים לְגָלוּת **מֵהָאוֹר** הַגָּנוּז שֶׁבַתּוֹרָה. וְזֶהוּ שְׂדֵיקוֹ חֲזוֹ"ל לֹמַר בְּמִתְק שְׁפָתָם: "אוֹר שְׂבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְיוֹם רֵאשׁוֹן... עֲמַד וּגְנוּז... וְלִמֵּי גְנוּז? לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא". דְּהֵינּוּ, אוֹתוֹת אֱלוֹ, שֶׁנִּגְנוּזוּ יַחַד עִם הָאוֹר הַגָּנוּז, הֵן גְּנוּזוֹת לְאוֹתָם הַצַּדִּיקִים, שֵׁישׁ לָהֶם אַחִיזָה מִצַּד שְׂרָשׁ נִשְׁמָתָם בְּאוֹתוֹת אֱלוֹ. וְעַל-יְדֵי יִגִיעַתָם בַּתּוֹרָה, זֹכִים הֵם לְגָלוּת וְלִהְשִׁיעַ לָנוּ רִזִּין עֵילָאִין(=סוּדוֹת גְּדוּלִים) בַּתּוֹרָה.

עַל-פִּי הָאֱמוּר יִפְתַּח לָנוּ פֶּתַח לְהִבִּין מַה שְּׂשָׂאֲלָנוּ, כִּי־צַד יִתְכַן שְׁפָרְשֵׁת "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרוֹן", שֶׁנִּחְשַׁבֵּת לְסַפֵּר בְּפָנֵי עֲצֻמוֹ, כְּלוּלָה רַק מִשְׁנֵי פְסוּקִים, וַיֵּשׁ בָּהּ פ"ה(=85) אוֹתוֹת?

וּמִגְלָה לָנוּ הַ"כָּף וְנָקִי" חִידוּשׁ נִפְלָא וְאוֹמֵר, כִּי פָרְשֵׁת "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרוֹן", הֵיטָה בְשַׁעַת מִתְּן תּוֹרָה סֵפֶר גְּדוּל מֵאֵד, כְּמוֹ כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה. וְכָל מַה שֶּׁהָיָה כְּתוּב בּוֹ הָיָה מִשְׁעַר ה-נ(=50), שֶׁנִּמְסָר לְמִשְׁה בְשַׁעַת מִתְּן תּוֹרָה. אוּלָם, לְאַחַר שֶׁחֲטָא הָעַם בְּעַגְלָה, וְנִסְתַּלַּק מִמִּשְׁה שְׁעַר ה-נ(=50), בְּבַחֲיַנַּת "לֶךְ רַד", הִנֵּה נִגְנוּזוּ גַם רֹב הָאוֹתוֹת מִסֵּפֶר זֶה, שֶׁהֵן כְּנֶגֶד שְׁעַר ה-נ, וְנִשְׂאָרוֹ מִמֶּנּוּ רַק פ"ה(=85) אוֹתוֹת שֶׁל פָּרְשֵׁת "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרוֹן".

עַל-פִּי הָאֱמוּר מְבָאֵר הַ"כָּף וְנָקִי" גַם כֵּן, מְדוּעַ פָּרְשָׁה זֹו עָשָׂה לָהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סִימְנִיּוֹת מְלֻמְעָלָה וּמְלֻמְטָה (אוֹת נו"ן) הַפּוּכָה בְּרֵאשׁ הַפָּרְשָׁה, וְאוֹת נו"ן) הַפּוּכָה בְּסוּפָהּ, כְּפִי שֶׁפְּתוּב בַּתּוֹרָה: [וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרוֹן וַיֹּאמֶר מִשְׁה קוֹמָה ה' וַיִּפְצוּ אֵיבִיךָ וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאִיךָ מִפְּנֵיךָ. וּבִנְחָה יֹאמֵר שׁוּבָה ה' רַבּוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל"]. שְׁכֵן, עֲנִין זֶה בָּא לְרַמְזוֹ לָנוּ בְּזֶה כִּי הָאוֹתוֹת מִסֵּפֶר זֶה הֵן מִשְׁעַר ה-נ(=50) שֶׁל הַחֹכְמָה. וְהֵיטָה וְלֹא זָכִינוּ לְשְׁעַר ה-נ, עַל-כֵּן כְּתוּבָה הָאוֹת נ' בְּצוּרָה הַפּוּכָה ([]) - כְּדֵי לְרַמְזוֹ לָנוּ שֶׁשְׁעַר ה-נ הֵפֶךְ פָּנָיו וְנִתְרַחַק מֵאֲתָנוּ לְאַחַר חֲטָא הָעַגְלָה, וְנִשְׂאָרָה לָנוּ רַק הָאָרְהָ קֶטְנָה מִשְׁעַר זֶה, שֶׁהֵם פ"ה(=85) אוֹתוֹת שֶׁל פָּרְשֵׁת "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרוֹן".

מִעֲתָה מִיּוֹשֵׁב הֵיטֵב מַה שְּׂאֲמָרוֹ הַקְדָּמוֹנִים, שֵׁישׁ שְׁשִׁים רַבּוֹא אוֹתוֹת לְתוֹרָה, כְּנֶגֶד שְׁשִׁים רַבּוֹא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְתִמְהוּ הַמְפָרְשִׁים: הֲלֹא לְמַעֲשֵׂה אֵין בַּתּוֹרָה, אֲלֹא רַק כְּמַחְצִית מִשְׁשִׁים רַבּוֹא? אֵךְ לְפִי דְבָרֵי הַ"כָּף וְנָקִי" מִיּוֹשֵׁב עֲנִין זֶה לְהַפְלִיא, שֶׁהָרִי כִּיּוֹן שֶׁסֵּפֶר "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרוֹן" הָיָה סֵפֶר גְּדוּל כְּכֹל הַתּוֹרָה כְּלָה, נִמְצָא שֶׁיַּחַד עִם סֵפֶר זֶה הֵיטָה הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב כְּפוּלָה מִמָּה שֵׁישׁ בְּיַדֵּנוּ כְּעַתָּה.

וְלִכֵּן, הַחֲשׁבוֹן מְכּוֹן בְּדִיוֹק, שֶׁכֵּן בְּאֵמַת יֵשׁ בַּתּוֹרָה שְׁשִׁים רַבּוֹא אוֹתוֹת כְּנֶגֶד שְׁשִׁים רַבּוֹא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּצִירוּף הָאוֹתוֹת שֶׁהֵיוּ בְּסֵפֶר "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרוֹן". אֲלֹא, כְּאֱמוּר, לְאַחַר חֲטָא הָעַגְלָה נִגְנוּזוּ הָאוֹתוֹת הַשִּׁיכוֹת לְשְׁעַר ה-נ, כִּיּוֹן שֶׁשְׁעַר זֶה שֶׁנִּסְתַּלַּק מִמִּשְׁה רַבּוֹ בְּבַחֲיַנַּת "וְתַחֲסִרְהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים". (הַמְאֵמֵר בְּהִרְחָבָה בְּאֵתֵר "בְּנֵי צִיּוֹן")

"כִּי ה' דָּבַר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל" (י' כט')

הַגָּאוֹן רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ שְׁפִירָא כּוֹתֵב בְּסֵפֶרוֹ "אֲגָרָא דְכֻלָּה": בְּכָל הַמְקָרָא כְּלוֹ מְצִינוּ רַק פְּעֻמִּים אֶת הַבִּיטוּי "דְּבַר טוֹב": בְּכַתוּב שֶׁלְּפָנֵינוּ נֹאמֵר: "כִּי ה' דְּבַר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל", וּבְמִגְלַת אֶסְתֵר (ו', ט) נֹאמֵר: "דְּבַר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ" (וּלְפִי מְסוֹרֵת הַקְדָּמוֹנִים, הַכּוֹנֵה כָּאֵן הֵיא לְמִלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא).

דְּבַר זֶה בָּא לְרַמְזוֹ לָנוּ, שֶׁלְּעוֹלָם צָרִיךְ הָאָדָם לְדַבֵּר רַק "טוֹב" עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְלִהְמַנְעַ מִלְקַטְרַג עֲלֵיהֶם, וְאִפִּילוּ הוּא רוֹאֵה בְּמוֹ עֵינָיו אֶת חֲטָאֵיהֶם. וְכָל מִי שֶׁמְדַבֵּר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל, כְּאִילוּ דְּבַר טוֹב עַל מְלָכוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקַּב"ה!

"אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ"

פְּעַם נִזְדַּמְנוּ לְמָקוֹם אֶחָד הָאֲדוּמוֹ"רִים הַנּוֹדְעִים שֶׁל מְרְכּוֹ פוּלִין, רַבִּי אַבְרָהָם מְרַדְכֵי מְגוּר וְרַבִּי מֵאִיר יִחִיאֵל מְאוּסְטְרוּבָה. וּכְדָרֶךְ צַדִּיקִים גְּדוּלֵי תּוֹרָה, הַתְּפַתְחָה בֵּין הַשְּׁנָאִים שִׁיחָה עָרָה בְּדְבָרֵי תּוֹרָה וַחֲסִידוֹת. לְפָנֵי פְרִידָתָם, פָּנָה הָאֲדוּמוֹ"ר מְאוּסְטְרוּבָה אֶל הָאֲדוּמוֹ"ר מְגוּר, וּבִקֵּשׁ שִׁיתְפַּלֵּל בְּעַדוֹ, שֶׁתְּהִיָּה לוֹ רְפוּאָה שְׁלָמָה, וְהַזְכִּיר בְּהַדְגָּשָׁה אֶת שְׁמוֹ וְשֵׁם אִמוֹ.

הַשְּׁתוּמָם עַל-כֵּךְ הָאֲדוּמוֹ"ר מְגוּר, וְאֵמֵר לְחֻבְרוֹ הַצַּדִּיק: בְּמִסְכַּת בְּרָכוֹת (לד', עא) שְׁנִינוּ: כָּל הַמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל חֻבְרוֹ, אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ, שְׁנֹאמֵר: "אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ", וְאֵין מִשְׁה מְזַכִּיר כָּאֵן בְּתַפִּילָתוֹ אֶת שְׁמָה שֶׁל מְרִים. יֹאמֵר נָא לִי אִפּוֹא אֲדוּנִי, מְדוּעַ הַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ וְשֵׁם אִמוֹ?

הַשִּׁיב הָאֲדוּמוֹ"ר מְאוּסְטְרוּבָה: בְּדַק וּמְצָא, שֶׁהַמְלִים "רְפָא נָא", הֵן בְּגִמְטְרִיָּה "מְרִים יוֹכְבֵּד"(=332). נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים אִפּוֹא, שֶׁבְּמְרוֹמֵזוֹ הַזְכִּיר מִשְׁה רַבּוֹ בְּתַפִּילָתוֹ אֶת שֵׁם אַחֲוָתוֹ הַחוּלָה וְשֵׁם אִמָּה...

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

פרשת השבוע: בהעלתך אל שדי יתן לכם רחמים" ראשי תיבות "ישראל" כניסת השבת: 19:15

ערש"ק ח' סיון תשע"ד (6.6.14) יציאת השבת: 20:29 ר"ת 21:15

הפטרה: "רני ושמחי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות..."

בספר הקדוש "מגלה עמוקות" (אופן עד) נאמר רמז נאה על פסוק זה, וזאת על-פי מה שגלה לנו האר"י הקדוש: סופי התיבות "אל מול פני המנורה" למפרע(=מהסוף להתחלה) הם "הילל", והכונה היא להילל הזקן. שכן, אומר האר"י הקדוש, שנשמת משה רבנו ונשמת הילל הזקן, שתיהן משרש אחד. ולכן, כמו שמשה רבנו היה מלך על ישראל, כך היה הילל נשיא על ישראל. וכמו שמשה רבנו חי מאה ועשרים שנה, כן חי הילל מאה ועשרים שנה. וכמו שמשה היה הענו מכל אדם, כן הילל היה הענו מכל אדם.

ומוסיף האר"י זצ"ל ואומר, שדבר זה רמוז גם בגמרא (שבת פט'): "בשעה שעלה משה למרום (לקבל את התורה) מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות (כתרים – אלו התגין שיש על גבי האותיות של התורה). אמר לו (הקב"ה למשה): משה, אין שלום בעירך? (היית צריך לומר לי 'שלום') – אמר לו (משה לה'): כלום יש עבד שנותן שלום לרבו? (הרי, העבד משמש את רבו פעמים רבות ביום, ואינו צריך לומר לפניו בכל פעם 'שלום'). אמר (הקב"ה): היה לך (לומר לי) 'לעזרני' (= כלומר, היית יכול לומר לי: 'תצלח מלאכתך', על פי רש"י). מיד אמר (משה לה'): 'ועתה יגדל נא כח אדני, כאשר דברת'. אמר האר"י זצ"ל: בכתוב "היה לך לעזרני", ראשי תיבות "הילל", רמז הקב"ה למשה, שהלל הנשיא הוא משרש נשמתו.

ומוסיף על-כך ה"מגלה עמוקות", שבתשובתו של משה לה' יתברך – 'ועתה יגדל נא כח אדני, כאשר דברת' (במדבר יד, יז) – התפלל משה על הילל הנשיא, שה' יתברך יגדיל את כוחו(=של הילל) שכן, הילל בגמטריה הוא אדני, ובקש משה "יגדל נא כח אדני", דהינו שיגדל כח אדני שהוא גימטריה הילל.

ומסביר זאת ה"מגלה עמוקות" ואומר, שמשה בעצם ביקש מהקב"ה שיוסיף להילל את האות י, ויהיה שמו מלא – הילל – ולכן האות י, הכתובה בתורה בתיבת "יגדל", היא י רבתי גדולה, ורומזת על גידול שמו של הילל באות י.

ואם כך נשאלת השאלה, מדוע בקש משה להוסיף דוקא י לשמו של הילל?

על-כך עונים חז"ל, שהאות י רומזת על מידת הענוה, שהרי היא האות הקטנה מכל האותיות. ולכן התפלל משה רבנו לה' שיוסיף דוקא את אות י לשמו של הילל, שגם הוא, הילל, יהיה ענו ושפל-רוח כמשה רבנו.

ואכן רמז הקב"ה למשה, שתפילתו נתקבלה, ונתוספה להילל אות י, ומעתה שמו המלא הוא "הילל", כפי הרמז (שמות ד, טז): "הוא יהיה לך לפה" – ראשי תיבות "הילל", וכן בפסוק: "אל מול פני המנורה" – סופי תיבות "הילל", ובפסוק: "משה לעיני כל ישראל" – סופי תיבות "הילל". (על פי 'אורה של תורה' להרה"ק פינחס פרידמן)

"דבר אל אהרן... בהעלתך את הנרות... יאירו שבעת הנרות, ויעש פן אהרן" (ח' א' ג')

על הכתוב: "דבר אל אהרן... בהעלתך את הנרות... יאירו שבעת הנרות, ויעש פן אהרן", פרש רש"י: "ויעש פן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שנה".

ותמהו חז"ל על רש"י, האומר "להגיד שבחו של אהרן שלא שנה": וכי יעלה על הדעת, שאהרן הקדוש ישנה חס וחלילה מהציווי של הבורא יתברך, בהדליק את הנרות?

באור נפלא על-כך מביא לנו הגה"ק ר' העשיל מקראקא זצ"ל, בספרו "חנופת התורה", וכך הוא כותב שם: הנה, בכל מעשה בראשית, לאחר כל בריאה כתוב "ויהי כן": "יהי רקיע... ויהי כן", "יקוו המים... ויהי כן", "תדשא הארץ דשא... ויהי כן", "יהי מאורות... ויהי כן", וכך בכל הבריאה.

אולם בבריאת האור כתוב: "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", ולא כתוב "ויהי כן".

אם כך, צריכים אנו להבין במה שונה בריאת האור מכל הבריאה, שלא כתוב בה "ויהי כן"?

וּמְתַרְץ זֹאת הַגַּה"ק ר' הַעֲשִׂיל מְקַרְאָקָא, וְאוֹמֵר: הִנֵּה, אָמְרוּ חֲזוּ"ל (חגיגה יב): "אֹר שְׁבַרָא הַקַּב"ה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, אָדָם צוֹפֶה בּוֹ מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפּוֹ" (=יְכוּל הָאָדָם לְרֹאוֹת בּוֹ כֹּל מֵה שְׁמַתְרַחֵשׁ בְּכָל מְקוֹם בְּעוֹלָם). כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּכַּל הַקַּב"ה בְּדוֹר הַמְּבוּל וּבְדוֹר הַפְּלָגָה, וְרָאָה שֶׁמַּעֲשִׂיהֶם מְקוֹלְקָלִים, עָמַד וּגְנָזוּ מֵהֶם (=הִחְבִּיאֵן, כְּדִי לֹא יִשְׁתַּמְשׁוּ בְּאוֹר זֶה לְרַעָה), שְׁנֵאמַר (איוב לח' טו): "וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם, וְלִמִּי גְנָזוּ? – לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבוֹא".

אִם כֵּן, מוּבֵן לְמַה לֹּא כְּתוּב "וַיְהִי כֵן". שְׁהַרְי, בְּאִמַּת לֹא הָיָה כֵּן: הַקַּב"ה צִוָּה "וַיְהִי אוֹר", וְלֹא הָיָה כֵּן, מִכִּיּוֹן שְׁאוֹתוֹ הָאוֹר שְׁנִבְרָא גְנָזוּ בְּסוּפּוֹ שֶׁל דְּבַר. וְלָכֵן כְּתוּב רַק "וַיְהִי אוֹר" – שְׁאִמְנָם נוֹצֵר אוֹר, אֲבָל לֹא אוֹתוֹ אוֹר גְּדוֹל שְׁנִבְרָא בְּתַחִילָה. נִמְצָא, שֶׁבְּאִמַּת הָיָה רְאוּי שְׁגָם בְּבְרִיאַת הָאוֹר יְהִיָה כְּתוּב "וַיְהִי כֵן", אֲלָא שֶׁבְּגִלְל הַרְשָׁעִים, גְּנָזוּ הַקַּב"ה אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר הַגְּדוֹל, וּבְרָא אוֹר אַחֵר.

אִם כֵּן, אוֹתָם רְשָׁעִים, עַל-יְדֵי חֲטָאֵיהֶם, הַחֲסִירוּ, וּגְרַמּוּ שֶׁלֹּא יְהִיָה כְּתוּב בְּבְרִיאַת הָאוֹר "וַיְהִי כֵן". וְעַל-כֵּן אוֹמֵר דּוֹד הַמֶּלֶךְ (תהילים א', ה'): "עַל כֵּן לֹא יִקְמוּ רְשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט". כְּלוּמַר, עַל אוֹתוֹ "כֵּן" שֶׁהִחְסִירָם בְּבְרִיאַת הָאוֹר, לֹא תִקְוּמוּ (=לֹא תִזְכּוּ, הַרְשָׁעִים) בְּמִשְׁפָּט.

וְהִנֵּה, מְבוֹאֵר בְּסִפְרֵי הַמְּקוּבְּלִים, שְׁאֵהֲרֵן הַכֹּהֵן, עַל-יְדֵי הַדְּלָקַת הַמְּנוֹרָה בְּקְדוּשָׁה וּבִטְהָרָה, זָכָה לְהַמְשִׁיךְ וּלְהוֹרִיד מֵאוֹתוֹ אוֹר הַגְּדוֹל שְׁנִבְרָא מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי בְרִיאַת (וּכְאֲמוֹר הַקַּב"ה גְּנָזוּ אוֹר זֶה לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבוֹא).

נִמְצָא אַפּוֹא, שְׁאֵהֲרֵן, עַל-יְדֵי הַדְּלָקַת הַמְּנוֹרָה, כְּשֶׁהוֹרִיד אֶת הָאוֹר הַגְּדוֹל שֶׁנִּגְנָזוּ, כְּאִילוֹ הַחֲזִיר אֶת מַלְת "כֵּן", שְׁהִיתָה חֲסֵרָה בְּבְרִיאַת הָאוֹר, וְעַל-יְדֵי כֵּן נִתְמַלֵּא רְצוֹנוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב: "וַיַּעַשׂ כֵּן אֵהֲרֵן" – שֶׁתִּקְּן אֶת אוֹתוֹ הַ"כֵּן" שֶׁהָיָה חֲסֵר בְּבְרִיאַת הָאוֹר. וְלָכֵן מְפָרֵשׁ רַש"י: "לְהַגִּיד שֶׁבַח שֶׁל אֵהֲרֵן שֶׁלֹּא שָׁנָה" – שֶׁלֹּא שָׁנָה אֶת בְּרִיאַת הָאוֹר מִכָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, שֶׁכֵּן עַל-יְדֵי הַדְּלָקַת הַמְּנוֹרָה וְהוֹרִדְתָּ אוֹתוֹ אוֹר גְּנָזוּ, הָרִי זֶה כְּאִילוֹ נִאֲמַר בְּבְרִיאַת הָאוֹר – "וַיְהִי כֵן". (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

דְּבַר אֶל אֵהֲרֵן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלִיתָךְ אֶת הַנֵּר אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת"

יְדוּעַ מָה שְׁאִמְרוּ חֲזוּ"ל, שֶׁמִּשָּׁה רִבְנוּ, אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, קִבֵּל מֵהַר סִינַי, לֹא רַק אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, אֲלָא גַם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פִּה, כְּמִבּוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ: "אִפְּלוֹ מָה שֶׁתְּלַמִּיד וְתִיק עֵתִיד לֹמַר בְּפְנֵי רַבּוֹ – כֵּלָן נִאֲמְרוּ לְמִשָּׁה מְסִינַי". וּכְאֲמוֹר עַל זֶה רֹמְזוּ הָאֲרוֹן, שֶׁהָיָה בּוֹ שְׁנֵי לוחות הַבְּרִית – כְּנִגְדַת הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, וְלַעֲוֹמַת זֹאת עֲבוֹדַת הַמְּנוֹרָה, רֹמְזוֹת לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל-פִּה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה" – סוּפֵי תִיבוֹת "הִילֵל" לֹמַר לָנוּ שֶׁנִּקְבְּעָה הַלְכָה כְּמוֹתוֹ שֶׁל בֵּית הִילֵל בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל-פִּה.

וְכַתָּב הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", שְׁאִפְּלוֹ מַחְלוּקַת שְׁמַאי וְהִילֵל נִמְסְרָה לְמִשָּׁה מְסִינַי, שֶׁכֵּן מִשָּׁה נוֹטְרִיקוֹן (=רְאִשֵׁי תִיבוֹת) – מַחְלוּקַת שְׁמַאי הִילֵל. וְכֵן מִשָּׁה נוֹטְרִיקוֹן לְמִפְרָע (=מְסוּף הַמְּלָה לְהַתְחַלְתָּהּ) – הַכֵּל שֶׁמְעוּ מְסִינַי. וְלִפִּי זֶה אִפְשָׁר לְקַשׁוֹר אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב עִם הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פִּה, שֶׁכֵּן הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב מְסַתְיֵמַת בְּמִילִים: "מִשָּׁה לְעִינַי כָּל יִשְׂרָאֵל" – סוּפֵי תִיבוֹת "הִילֵל" – לֹמַר לָנוּ שֶׁמִּשָּׁה רִבְנוּ, אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, קִבֵּל מֵהַר סִינַי, לֹא רַק אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, אֲלָא גַם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פִּה שֶׁל בֵּית הִילֵל שֶׁהִלְכָה נִקְבְּעָה כְּמוֹתוֹ.

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מִשָּׁה הַיֵּד ה' תִּקְצָר"

אֶל חֲדָרוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר'ל מְפָרִימִשְׁלָן נִכְנַס יְהוּדִי וְטַעֲנָה בְּפִיו: שֶׁכֵּן מְסִיג אֶת גְּבוּלוֹ, וּפְתַח חֲנוּתוֹ לִיד חֲנוּתוֹ שְׁלוֹ, וּמוֹכֵר שֵׁם אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁהוּא מוֹכֵר וּבִכְךָ מְקַפֵּחַ אֶת פְּרִנְסוֹתוֹ. שְׁאֵל אוֹתוֹ רַבִּי מֵאִיר: הֲאִם שְׁמַתָּ לֵב כִּיִּצַד הַסוּס שׁוֹתָה מְמִי הַנְּהָר? עֲנָה לוֹ הַיְהוּדִי בְּתִמְיָהָה: לֹא, אֵינִי יוֹדֵעַ! וּבִכֵּן – אָמַר לוֹ רַבִּי מֵאִיר – בְּטָרִם יִשְׁתָּה הַסוּס מְמִי הַנְּהָר – הוּא נוֹהֵג לְבַעוּט בְּמִים, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן הוּא שׁוֹתָה. וּמְדוּעָ? מְדוּעָ נוֹהֵג הַסוּס מִנְהָג מוֹזֵר זֶה?

אֲלָא – עֲנָה לוֹ רַבִּי מֵאִיר – כִּיּוֹן שֶׁבֵּא הַסוּס לְשִׁתּוֹת מֵהַמִּים, מִשְׁתַּקְפֵּת לְנִגְדוֹ דְמוּתוֹ, וְהוּא סְבוּר שְׁזֶה סוּס אַחֵר שֶׁבֵּא לְשִׁתּוֹת אֶת הַמִּים שְׁלוֹ. עַל כֵּן הוּא מֵרִים אֶת רַגְלָיו וּבוֹעֵט בּוֹ (בְּמִים), עַד שֶׁהַמִּים נַעֲשִׂים עֲכוּרִים וְדְמוּתוֹ שֶׁל הַסוּס נַעֲלָמַת, וְאֵז הוּא שׁוֹתָה בְּשִׁמְחָה...

אֲבָל הָאָדָם אֵינּוּ סוּס, וְעָלָיו לְדַעַת שְׁאֵת הָעוֹלָם מִנְהִיג הַקַּב"ה, שְׁזוֹן (=מְפָרְנֵס) אֶת הַכֵּל "מְבִיצֵי כִינִים וְעַד קֶרְנֵי רְאִמִּים" (זֶן אֶת הַבְּרִיָה הַקְּטָנָה בְּיוֹתֵר וְעַד הַבְּרִיָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר), וְכְמוּכֵן יְכוּל לְהַשְׁקוֹת אֶת כָּל הַסוּסִים וּלְפָרְנֵס אֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת.

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

פרשת השבוע: בהעלתך אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:15**

ערש"ק ח' סיון תשע"ד (6.6.14) **יציאת השבת: 20:29** ר"ת 21:15

הפטרה: "רני ושמחי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות"

על הכתוב, "וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות", שואלים חז"ל: מדוע צוה הקב"ה את אהרן על הדלקת הנרות, ולא את משה רבנו?

ותרץ רש"י: "לפי, כשראה אהרן (את) חנופת הנשיאים, חלשה דעתו (=הצטער מאד) שלא היה עמם בחנופה – לא הוא ולא שבוטו. אמר לו הקב"ה: חייך (=לשון שבועה), שלך (=עבודתך) גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב (=מנקה ומתקין) את הנרות (של המנורה)".

ומקור למאמר זה של רש"י הוא מדברי חז"ל במדרש רבה (טו, ר): "...כל הנשיאים הקריבו (לחנופת המזבח), חוץ מנשיאו של (שבט) לוי. ומי היה נשיאו של לוי? זה אהרן... והיה אומר (אהרן): אוי לוי שמא בשבילי אין הקב"ה מקבל שבוטו של לוי? אמר לו הקב"ה למשה: לך אמר לו, לאהרן: אל תתירא! לגדולה מזו אתה מתוקן. לך נאמר: דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות. הקרבנות – כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגים. אבל הנרות – לעולם אל מול פני המנורה יאירו, וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם".

ומוסיף על-כך ואומר "כסא הרחמים", שאהרן חשב בדעתו, שאפשר ועדין כוּעס עליו הקב"ה, ולא מחל לו על עון העגל. אולם, הקב"ה היודע מחשבות האדם, והיה אוהב את אהרן מאד. (שהרי, אהרן הכהן קבל עליו יסורין באהבה, ולא היה "בוועט" בהם. ואף כאשר מתו שני בניו, לא פצה את פיו, כפי שמעיד עליו הכתוב "וידם אהרן"). על-כן אמר הקב"ה למשה, שיאמר לאהרן, שלקב"ה יש אהבה גדולה אליו. וזאת, מידה כנגד מידה. שכן, מה אתה, אהרן, אוהב אותי (=את הקב"ה) כיון שאתה אוהב שלום ורודף שלום, גם אני אוהב אותך, אהרן. והראיה, "דבר אל אהרן ואמרת אליו", ראשי תיבות "דאוא", שהם בגמטריה "אהבה" (13). וכן גם "בהעלתך את הנרות" – ראשי תיבות "אהבה".

ולכן אמר הקב"ה למשה: אמר לו – לאהרן – שאני אוהב אותו, ולא תחלש דעתו, שאין אני כוּעס עליו. וכל מה שהקריבו הנשיאים לחנופת המשכן אין בהם תועלת בלא הדלקת הנרות. שכן, הדבר דומה למי שעושה סעודה, ואין לו נר על שלחנו, ובני הסעודה יושבים בחשך...

"ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך"

על פרשת "ויהי בנסע הארץ" כתוב בגמרא: "ר'בן שמעון בן גמליאל אומר: עתידה פרשה זו שתעקר מכאן ותכתב במקומה. ולמה נכתבה כאן? כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שנייה. פורענות שנייה מאי היא? (במדבר יא) 'ויהי העם כמתאוננים'. פורענות ראשונה – (שם י) 'ויסעו מהר ה'".

ולכאורה, ענין זה אינו מובן כלל: וכי איזו פורענות יש במה שכתוב "ויסעו מהר ה'"? אלא, הביאור הוא כמו שהביאו בתוספות (שבת קטז), בשם המדרש: "ויסעו, שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים, כתינוק היוצא מבית הספר, שבורח לו והולך לו – כך היו בורחים מהר סיני דרך שלשת ימים, לפי שלמדו הרבה תורה בסיני".

ומדוע ברחו? אומרים חז"ל בגמרא (שבת פח): "ויתיצבו בתחתית ההר", אמר רבי אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד, שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית (=העמיד את ההר עליהם), ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה – מוטב. ואם לאו – שם תהא קבורתכם..."

והקשו ה"תוספות": למה היה צורך לכפות על ישראל הר כגיגית ולהכריחם לקבל את התורה? הלא כבר הסכימו מרצונם הטוב לקבל את התורה, כשאמרו: "נעשה ונשמע"?

ותרץ ה"פני יהושע" ואמר, כי מה שקבלו ישראל מרצונם הטוב היה רק תורה שבכתב, שאפשר לקימה בנקל.

אבל תורה שבעל-פה, שהיא ארוכה מארץ מידה, ויש בה הרבה חומרות וסיגים, לא רצו ישראל לקבל. תרוץ זה מבוואר גם במדרש תנחומא (נח', ג'): "אם תאמר על התורה שבכתב 'כפה עליהם את ההר', והלא משעה שאמר להן 'מקבלין אתם את התורה' ענו (ישראל) כלם ואמרו: 'נעשה ונשמע'... אלא אמר להן על התורה שבעל-פה, שיש בה דקדוקי מצות קלות וחמורות, והיא עזה כמות, וקשה כשאל קנאתה, לפי שאין לומד אותה (=את התורה שבעל-פה), אלא מי שאוהב (את) הקב"ה בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו".

לפי זה יש לומר, שישראל ברחו מהר ה', פיון שלא הסכימו לקבל את התורה שבעל-פה. והנה, אומרת הגמרא: "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה: פרשה זו עשה לה הקדוש ברוך הוא סימניות מלמעלה ומלמטה (אות נו"ן) הפוכה בראש הפרשה, ואות נו"ן (הפוכה בסופה)".

וצריך להבין, מדוע עשה ה' לפרשה זו סימניות מלמעלה ומלמטה?

כדי לבאר ענין זה, נקדים לבאר מאמר חז"ל בגמרא (ברכות ד'): אמר רבי יוחנן: "מפני מה לא נאמר (=לא הוזכרה האות) נו"ן במזמור) 'אשרי יושבי ביתך' (תהילים קמה)? (שכן, כל פסוק מתחיל באחת מאותיות ה-א-ב, ויש במזמור זה את כל האותיות, מלבד האות נ). ועל-פן שואל רבי יוחנן "מפני מה לא נאמר נו"ן ב'אשרי יושבי ביתך'?" ומשיב: "מפני שיש בה מפלתן של... ישראל (חלילה), דכתיב (=כמו שפיתוב) (עמוס ה', ב'): 'נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל'. במערבא מתרצי לה הכי (=בארץ ישראל תרצו ענין זה כך): נפלה ולא תוסיף לנפל עוד, קום בתולת ישראל". כלומר, בתולת ישראל לא תוסיף ליפול עוד.

ויש לומר, שהאות נ"ן רומזת לשני מצבים של עם ישראל: מצב של נפילה, חלילה ("נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל"), ומצב של תקומה ("קום בתולת ישראל"). ברור הדבר, שמצבים אלו, של תקומה ונפילה תלויים במעשיהם של ישראל – אם ילכו בדרך התורה והמצוות או, חלילה, לא.

ויש לומר, שהסימניות מלמעלה ומלמטה של נ"ן הפוכה דוקא, באו לומר לנו שישראל היו באותו זמן במצב של נפילה. שהרי, הם ברחו מהר סיני "כתינוק היוצא מבית הספר, שבורח לו" – כדי לא לקבל את התורה שבעל-פה.

אבל, צריכים הפל לדעת, שהנ"ל יכולה להיות גם ישרה, וזה תלוי בנו – אם נשמור ונקים את התורה והמצוות, וכך נוכל להיות תמיד במצב של תקומה ועליה! (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל"

בעירה אחת, הסמוכה לבריסק שבליטא, פרצה מחלוקת קשה בענין בחירת רב הקהילה. ככל שעברו הימים נתגבשו במקום שני מחנות, שהיו רבים בלא הפוגה לגבי האיש הראוי לישיב על כסא הרבנות ולהנהיג את הקהילה. כל צד הביא לעירה רב משלו, והמחלוקת הקשה רק הלכה והחריפה מיום ליום, והשכיחה מלב הבריות את דאגות הפרנסה שלהם, ושאר קשוי החיים.

לימים נמנו וגמרו הצדדים היריבים להביא את הענין לפני הגאון רבי יוסף דב סולובייצ'יק (רבה של בריסק בימים ההם), שנודע בקהילות ישראל כאחד מגדולי הדור, וכבעל תושיה בעניני ציבור.

כששמע רבי יוסף דב את פרטי המחלוקת, אמר לצדדים היריבים שהתיצבו לפניו: בפרשת "בהעלתך" מספרת התורה על תלונת בני ישראל בעניני גשמיות: בשר, דגים וכל מיני ירקות שאין במדבר. וכתשובה לתלונה זו אמר ה' למשה: "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל... ונשאו אתך במשא העם". ונשאלת השאלה: מה שייך

מנוים של שבעים הזקנים לתלונת בני העם על הבשר והדגים, ושאר הירקות שהם דרשו ממש רבנו?

אלא – המשיך רבי יוסף דב בחיוב – כשראה הקב"ה, שבני ישראל מרבים לריב על עניני פרנסה, ושקצרה ידו של משה מלספק להם את כל דרישותיהם החומריות – יעץ הקב"ה למשה עצה טובה: "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל...". – הכן רשימה של שבעים מנהיגים חדשים, שבעים רבנים וזקנים, ומיד תראה פיצד יתעוררו המוני העם לעסוק במינויים הצפויים, וכתוצאה מכך הם ישכחו כליל את דאגות הפרנסה ועניני המאכל והמשקה, המטרידים כל-כך את מנוחתם בשעה זו...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

פרשת השבוע: בהעלתך אל שדי יתן לכם רחמים” ראשי תיבות ”ישראל” כניסת השבת: 19:15

ערש"ק ח' סיון תשע"ד (6.6.14) יציאת השבת: 20:29 ר"ת 21:15

הפטרה: ”רני ושמחי” (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

”בני ציון”

”ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתן משה נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אתן לכם לכה אתנו והטבנו לך כי ה' דבר טוב על ישראל” (על פי ”אורה של תורה” להרה"ק פינחס פרידמן)

שנינו במשנה (אבות ב, ח): ”רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי. הוא היה אומר: אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך, כי לך נוצרת”. ופרש המגיד הקדוש מקוונניץ, שאם למדת תורה – אל תחזיק את הטובה/התורה הזאת לעצמך, אלא חייב אתה ללמדה לאחרים, ”כי לך נוצרת” – שכן, האדם נברא רק כדי ללמד מתורתו לאחרים, כפי שרומז הכתוב (איוב ה, ז): ”אדם לעמל יולד”. ”לעמל” ראשי תיבות: ללמוד על מנת ללמד.

על-פי האמור, יאיר לנו להבין מה ששואל ה”חתם סופר” בפרשתנו (דרשות דף יח, טור ג), מדוע השתוקק משה רבנו, והפציר כל-כך ביתרו חותנו, שיצטרף אליהם ויעלה איתם לארץ ישראל? וזאת, כפי שכתוב: ”ויאמר משה לחבב...נסעים אנחנו אל המקום (=ארץ ישראל)...לכה אתנו והטבנו לך”.

ומשיב ואומר ה”חתם סופר” (על-פי יסוד גדול, שחוזר ונשנה במשנתו הטהורה), שאמנם מצויים אנו על מצות תלמוד תורה (=ללמוד ולעסוק בתורה הקדושה). אולם, התכלית העיקרית היא להשפיע תורה לאחרים, בבחינת ”ללמוד וללמד”.

ואכן, ה”חתם סופר” היה ”נאה דורש ונאה מקים”, כפי שמעיד הוא על עצמו (דרשות דף סא, טור ג): ”והנה, זה יותר מארבעים שנה תלי”ת(=תהילה לה' יתברך), שלא נתבטלה ישיבה מעל שלחני אפילו יום אחד”. וכפי שגם מעיד עליו בנו, בהקדמתו ל”פתוחי חותם”: ”מיום היותו(=של ה”חתם סופר”), בן יח(=18) שנים עד היותו בן ע”ח(=78), לימד תורה ברבים כששים שנה. ושמעתי מפיו הקדוש, כי מיום שהחל ללמוד עם תלמידים, לא עבר עליו יום בשנה, שלא למד תורה ברבים, חוץ מתשעה באב... (ואפילו) בליל יום הכיפורים התאספו אליו העדרים, ולמד אותם סדר עבודת יום הכיפורים בבית המקדש, שיבנה במהרה בימינו, אמן”.

לכן, לאור כל זאת, נוכל להבין מה שהתייגע ה”חתם סופר” לישוב, איך יקימו ישראל לעתיד לבוא את מצות לימוד תורה לאחרים? שהרי, מקרא מלא דבר הנביא ירמיה (לא, לג), שלעתיד לבוא: ”לא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם נאם ה'”. אם כך, ו”כולם ידעו אותי(=את ה' יתברך) למקטנם ועד גדולם”, איך יקימו ישראל את המצוה של לימוד תורה לאחרים? ואכן, בדרשות ה”חתם סופר” (דף רנג, טור ד) מזוהר אותנו ה”חתם סופר” למהר וללמד תורה לאחרים, כל עוד יש בידינו מצוה זו. ומביא שם רמז מהכתוב בהגדה של פסח: ”כל דכפין ייתי ויכול(=כל עני יכנס ויאכל), כל דצריך ייתי ויפסח(=כל נזקק יכנס ויעשה את הפסח)...לשנה הבאה בני חורין”. דהינו, כל מי ש”עני בדעתו”, ו”כל נזקק” לדבר ה', יבוא ויכנס, כדי שנלמדו את תורה ה'.

והטעם לך הוא, שהרי ”לשנה הבאה בני חורין”, הגאולה בפתח, וצריך למהר וללמד תורה לתלמידים לפני הגאולה העתידה. שהרי, אז לא נוכל לקים את מצות לימוד התורה לאחרים.

אולם, במקום אחר (דרשות דף יז, טור א) מבאר ה”חתם סופר” בדרך אחרת, איך יקימו ישראל מצות תלמוד תורה לאחרים. וזאת, על-פי מאמר הנביא (מיקה ד, ב): ”והיה באחרית הימים...והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' ואל בית אלהי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים”.

ומעתה יש לומר, שלעתיד לבוא יקימו ישראל מצות לימוד תורה לאחרים, על-ידי שילמדו תורה לגרים של אומות העולם. שאז, לעתיד לבוא, יבואו אותם גרים, ויתחננו לישראל שיורו להם את דרכי ה' יתברך. וכפי לשונו הקדושה של ה”חתם סופר”: ”ונראה לי כך, דלעתיד לבוא כתיב כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד

גדולם'. ונראה לי, (כי) מכל מקום לא יתבטל מצות ולמדתם את בניכם, כי על כל פנים יתקיים אצל התלמידים... (אלו הגרים) מאומות העולם, האומרים 'לכו ונעלה אל הר ה' ואל בית אלהי יעקב... ויורנו מדרךיו ונלכה בארחותיו'".

על-פי האמור מבאר ה"חתם סופר", שזאת הסיבה לכך שמשנה רבנו הפציר ביתרו שיצטרף אליהם אל ארץ ישראל. שכן, משה חשב שיוזכה להיכנס לארץ ישראל, ויבנה את בית המקדש, ואז יהיה התיקון השלם של הגאולה העתידה. על-פן הפציר ביתרו, שפידוע התגיר והיה ראש גרי הצדק, שיבוא לארץ ישראל כדי שיוכל ללמדו תורה, וכפי דבריו הקדושים: "כי עיקר טובתו של אדם... ללמד דעת (=תורה) לאחרים. ולעתיד לבוא, אשר (יתקיים) 'לא ילמדו עוד איש את רעהו... כי כולם ידעו אותי', יהיה עיקר טובתינו ללמוד (תורה) עם אומות העולם, אשר יבואו ויאמרו: 'לכו ונלכה באור ה'... ויורנו מדרךיו'. והנה, משה רבנו, עליו השלום, חשב אז שיעבור את הירדן, ואם היה נכנס לארץ ישראל, היה אז תיקון העולם, והיו כלם יודעים את ה'. לכן בקש מיתרו, שילך עמם, כדי שיהיה להם גר צדק, שיוכלו להטיב עמו וללמדו אורחות ה'. וזה שאמר (משה ליתרו): 'והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו, והטבנו לך' - רצונו לומר... מהטובות הגדולות שייטיב ה' עמנו, הוא שנוזפה להיטיב לך (מהתורה הקדושה)...".

ועתה, בא וראה מה שמצינו בפרוש ה"חתם סופר" על התורה (וירא דף נט), שלאחר שנקיים את מצות לימוד תורה לגרי אומות העולם, וכבר לא יהיה עוד למי ללמד, מחדש ה"חתם סופר" ואומר, שאז ילמדו ישראל תורה למלאכי מעלה.

ומביא הוכחה לדבריו ממה שכתוב (במדבר כג, כג): "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל". ופרש רש"י: "עוד עתיד להיות עת כעת הזאת, אשר תגלה חבתן (של ישראל) לעין כל, שהן יושבין לפניו (=לפני הקב"ה) ולומדים תורה מפיו, ומחיצתן לפני מלאכי השרת, והם (=מלאכי השרת) ישאלו להם (לישראל) 'מה פעל אל?' (=מה הורה לכם הקב"ה?)".

(כפי שגם כתוב בגמרא: "רבי ברכיה בשם רבי אבא בר כהני: עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחיצתן של צדיקים לפני מחיצתן של מלאכי השרת. ומלאכי השרת שואלין אותן ואומרים להן מה פעל אל? מה הורה לכם הקדוש ברוך הוא?"). (המאמר בהרחבה באתר "בני ציון")
"ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ופצו איביד וינסו משנאיך מפניד" (אבינו, אב הרחמן, בזכות התורה הקדושה, רחם והגן עלינו מפני שונאינו)

כחדש לפני פטירתו של רבי אריה ליב, בעל "שאגת אריה", הוא הזמין אליו את כל לומדי העיר, להשתתף עמו בחגיגת "יומא טבא לרבנן" (=יום טוב לחכמים), על שסיים את כל הש"ס. אולם, חגיגה זו עלתה בהידורה על כל החגיגות שקדמו לה, והמשתתפים התרשמו מאד מהאנייה המרוממת ששקנה בכל. רבי אריה ליב, בעל "שאגת אריה", היה מלא ששון ושמחה, ופניו קרנו זהר וקדושה אצילית ועילאית. בין הנוכחים היו מספר תלמידים, שזכו כבר להשתתף עם רבם בחגיגות רבות של סיומי הש"ס, ולכן מאד השתוממו על השמחה המיוחדת של סיום ש"ס זה. לאחר זמן מה, הרהיבו עז בנפשם, ושאלו את רבם, מה פשר השמחה היתרה הזו? לשמע תמיהתם, גלה להם בעל "שאגת אריה" רז מאין כמוהו: "הלא היום זכני ה', יתברך שמו, בחסדו הגדול, לסיים את הש"ס בפעם האלף בחיי! ואיך לא אשמח שמחה יתרה?". למשמע דברים אלו, פרצו כלם ברינה, וצחקו ושמחו במשך כל הסיום.

כאן המקום להזכיר את המעשה הנפלא על הגאון הירושלמי רבי זליג ראובן בענגיס זצ"ל, שחודשים ספורים לפני פטירתו, גלה לאחד ממקורביו, שזה עתה הוא זוכה לסיים את הש"ס בפעם המאה ואחד.

והנה, באחד הימים הודיע רבי זליג ראובן לבני ביתו, שהוא עומד לערוך סיום ש"ס פעם נוספת. בני ביתו מאד הופתעו מכך, שהרי נוהג הוא לסיים את הש"ס מידי כל אחד-עשר חדש, שאז הוא עורך סעודת סיום. ואילו עתה חלפו רק חמשה חודשים בלבד מהסיום הקודם. פליאה נוספת היתה להם - רבי זליג ראובן ערך סיום בשמחה בלתי ניתנת לתיאור, עיניו קרנו, ופניו הביעו עליצות מיוחדת במינה, והלא זה לא היה הסיום הראשון שערך רבי זליג ראובן, ובנדאי גם לא הסיום העשירי. אם כך, על מה ולמה השמחה הגדולה הזו?

על תמיהתם זו השיב להם רבי זליג ראובן: "סיום זה אני עורך לאחר שגמרתי את כל הש"ס בחמש דקות". "בחמש דקות סימת את כל הש"ס"? הקשו כלם. "כן" - השיב רבי זליג ראובן בעליצות. ומיד אמר להם: "הנה, בחו"ל נהוג, שבאשר מזמינים אותי לשמחה כסנדק, או "מסדר קידושין", השעה היא שעה והזמן הוא זמן. ואילו כאן, בירושלים, הדיוק הוא פחות מצוי, ונופלות פה חמש דקות, ושם חמש דקות, עד שיוכל אני לגשת לתפקידי כסנדק או "מסדר קידושין". על-כן קבעתי סדר מיוחד לאותן "חמש דקות", ובאותם רגעי המתנה אלו, למדתי את הש"ס בעל-פה, ופעת זכיתי לערוך את סיום הש"ס של אותן חמש דקות המתנה!".

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!